

РЕШЕНИЕ

№ 431

гр. Варна, 22.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ВАРНА, IV СЪСТАВ ГО, в публично заседание на двадесет и пети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Константин Д. И.

Членове: Златина Ив. Кавърджикова
Н. Св. Стоянов

при участието на секретаря Марияна Ив. И.
като разгледа докладваното от Н. Св. Стоянов Въззивно гражданско дело № 20243100500041 по описа за 2024 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.258 от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на Прокуратура на Република България срещу Решение №3662/13.11.2023г. по гр. дело №6401/2023г. на ВРС, 25-ти състав, с което е **осъдена** Прокуратурата на РБ да заплати на Р. Д. И., ЕГН*****, както следва:

- сумата **25 000лв.** – обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в шок, паника, страх, унижения и притеснения, загуба на сън и причинено злепоставяне на доброто ѝ име пред обществото, неудобство пред хората, близки и познати от средата ѝ, причинени от **неправомерното ѝ обвинение** за извършено тежко умишлено престъпление по чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК за които е била привлечена като обвиняема на 25.09.2020г. по ДП № 486/2017г. описа на ОД МВР - Варна и в следствие като подсъдима по НОХД № 357/2021г. на ВОС, приключило с оправдателна присъда, по ВНОХД № 347/2021г. по описа на Апелативен съд-Варна, с което е потвърдена оправдателната присъда на ВОС, и с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което е оставено в сила Решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС, **ведно** със законната лихва върху присъдената сума, считано от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението по КНД №477/2022г. на ВКС до окончателното ѝ

изплащане;

- сумата **4500лв.** – обезщетение за причинени имуществени вреди, като резултат от същото неправомерно обвинение и изразяващи се в заплатен адв. хонорар на защитник по НОХД № 357/2021 г. пред трите съдебни инстанции, по договори за правна защита и съдействие от 12.05.2021г., от 16.02.2022 г. и от 20.09.2022г.; както и дължимата мораторна лихва върху тази сума в размер на **260лв.** за периода от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението на ВКС по КНД №477/2022г. до датата на завеждане на исковата молба пред съда - 18.05.2023г., **ведно** и със законната лихва върху главницата за имуществени вреди от предявяване на иска – 19.05.2023г. до окончателното изплащане,

както и е осъден ответникът за разноски пред ВРС.

Във въззивната жалба се твърди, че решението на ВРС е неправилно и необосновано. По делото не са събрани категорични доказателства за това, че ищцата Р. И. е претърпяла сочените от нея неимуществени вреди, евентуално че последните са пряка последица от обвинението ѝ по ДП и НП. Разпитаните свидетели не са доказали конкретна промяна на отношението на близките на ищцата от повдигнатото обвинение. ВРС не е отчел в нужната степен и каква е била личността на И. преди обвинението за да достигне до извод за накърняване на доброто ѝ име след това. Освен това св. А. е бил защитник на И. по предходното дело и неин близък приятел, с оглед на което показанията му са недостоверни и изпълнени с негативни внушения срещу ПРБ по принцип. ВРС не е съобразил и следните важни обстоятелства, а именно: няма доказателства за злепоставяне на ищцата пред близки и познати; ПРБ не е разгласявала публично случая с И.; продължителността на НП в двете му фази е била изключително разумна (около две години); взетата на И. мярка „подписка“ е възможно най-леката; не са били извършвани с нея интензивни процесуално-следствени действия. С оглед на тези и останалите по случая обстоятелства счита приетия от ВРС размер на неимуществените вреди за силно завишен, необоснован, прекомерен и несправедлив. По отношение на имуществените вреди се сочи, че макар в договорите за правна помощ да било вписано съответното възнаграждение за защитника на И., нямало данни за обема на извършените процесуални действия от последния. По същество се моли за цялостна отмяна на решението и отхвърляне на исковете, евентуално за намаляване на размера на обезщетенията и съответно преизчисление на разноските за двете инстанции като резултат от въззивното произнасяне (така и УМ пред ВРС), които искания се поддържат и в о.с.з.

В срока по чл.263, ал.1 от ГПК въззиваемата страна депозира отговор, с който оспорва жалбата като неоснователна. Поддържа твърденията си пред РС за доказаност на всички предпоставки на исковете. Поддържа съответствие на събраните гласни и експертни доказателства в насока на преживяни от ищцата тежък стрес до дистрес от обвинението, до степен на болестно състояние; а за действията на защитника на обвиняемата данните се

съдържат в ДП/НП. Моли за потвърждаване на решението и за съдебни разноси за пред ВОС, а в о.с.з. поддържа позицията и искането си.

При извършената служебна проверка по чл.269 от ГПК настоящият съдебен състав на въззивния съд намира, че обжалваното съдебно решение е валидно и допустимо, а по останалите въпроси взе предвид следното:

Производството пред ПрРС е образувано по искове на Р. Д. И., ЕГН*****, с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ и чл.86 от ЗЗД, за **осъждане** на Прокуратура на Република България за сумите:

- сумата **25 000лв.** – обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в шок, паника, страх, унижения и притеснения, загуба на сън и причинено злепоставяне на доброто ѝ име пред обществото, неудобство пред хората, близки и познати от средата ѝ, причинени от **неправомерното ѝ обвинение** за извършено тежко умишлено престъпление по чл. чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК за които е била привлечена като обвиняема на 25.09.2020г. по ДП № 486/2017г. описа на ОД МВР - Варна и в следствие като подсъдима по НОХД № 357/2021г. на ВОС, приключило с оправдателна присъда, по ВНОХД № 347/2021г. по описа на Апелативен съд-Варна, с което е потвърдена оправдателната присъда на ВОС, и с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което е оставено в сила Решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС, **ведно** със законната лихва върху присъдената сума, считано от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението по КНД №477/2022г. на ВКС до окончателното ѝ изплащане;

- сумата **4500лв.** – обезщетение за причинени имуществени вреди, като резултат от същото неправомерно обвинение и изразяващи се в заплатен адв. хонорар на защитник по НОХД № 357/2021 г. пред трите съдебни инстанции, по договори за правна защита и съдействие от 12.05.2021г., от 16.02.2022 г. и от 20.09.2022г.; както и дължимата мораторна лихва върху тази сума в размер на **260лв.** за периода от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението на ВКС по КНД №477/2022г. до датата на завеждане на исковата молба пред съда - 18.05.2023г., **ведно** и със законната лихва върху главницата за имуществени вреди от предявяване на иска – 19.05.2023г. до окончателното изплащане.

Ищцата твърди, че на 25.09.2020г., след което повторно на 19.01.2021г., била привлечена като обвиняема по ДП №486/2017г. описа на ОД МВР – Варна, а на 30.03.2021г. ѝ било и повдигнато обвинение пред съда, за извършено от нея умишлено престъпление по чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК – че в периода от 19.12.2016 год. до 19.06.2017 год. в гр. Варна, в условията на продължавано престъпление, в качеството на съдружник в „Грийн зоун 2011“ ООД, в съучастие / като посредствен

извършител чрез Д. И. А., (управител), чрез използване на документ с невярно съдържание – справка-декларация за ДДС с вх. № 0300-2726743/14.11.2016 г. по описа на ТД на НАП Варна за м.10.2016г., дневник за покупки към нея, данъчна фактура №0020000014/25.10.2016г., издадена от „Роял ено дистрибушънс“ ЕООД на „Грийн зоун 2011“ ООД,получила от държавния бюджет неследваща се парична сума в особено големи размери – 82 000лв., представляваща деклариран за възстановяване данък върху добавената стойност.

По обвинителния акт е било образувано НОХД № 357/2021г. на ВОС, по което с присъда от 18.06.2021г. подсъдимата била оправдана. Присъдата била протестирана от ПРБ, но потвърдена с решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС. То също било протестирано от ПРБ, но също потвърдено с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което и наказателното преследване срещу подсъдимото лице приключило.

Излага още, че проверките за възведеното й деяние били започнали още през 2017г. по административен ред, като в крайна сметка с решение по адм. дело №8208/2020г. на ВАС на РБ било прието, че И., като ревизирано лице от НАП, не носи отговорност по чл.117 от ЗЗД. Въпреки очакването й ПРБ да съобрази това, ищцата била привлечена към наказателна отговорност за деянието, което съкрушило ищцата.

Ищцата твърди, че в резултат на незаконното привличане по ДП и след това от незаконното обвинение в престъпление, тя претърпяла неблагоприятни преживявания и състояния – шок от обвинението, страх от осъждане и от тежестта на наказанието за деянието; унижение от криминалната регистрация; загуба на сън или кошмарни сънища; отчуждение от съпруга и детето си, както и от приятели, колеги и близки; изоставяне на родителската функция на майка; затваряне в себе си и десоциализация; неработоспособност; злепоставяне на доброто име в обществото; психотравма въпреки предписани антидепресанти; драстично отслабване и увреждане на общото здраве; силен стрес след всеки нов протест пред горна инстанция; и други – всички от които счита за пряка последица от незаконно повдигнатото му обвинение. Отделно като резултат от постоянния стрес от несправедливото обвинение се разболяла от „субмукозен лейомиом на матката“ и била подложена на операция „хистеректомия“, които й заболяване и операция свързва единствено с повдигнатите обвинения.

Въз основа гореизложеното и на характера на обвинението, периода на процесуалните действия с участие на ищцата и преживяното в личен план моли за обезщетение в претендирания като справедлив размер.

Отделно твърди, че е направила разноски за адвокатско възнаграждение за активната й и цялостна защита по ДП и по НОХД на три инстанции, общата стойност на които следва да й бъде присъдена, също като пряка последица от незаконното обвинение.

Претендира и законната лихва върху горните обезщетения, считано от конкретно претендираната дата след окончателното оправдаване.

По същество моли за уважаване на исковете и за съдебни разноски, като

в о.с.з. поддържа твърденията си и искането си до съда.

В срока по чл.131 от ГПК ответникът депозира писмен отговор, в който не оспорва привличането на ищцата като обвиняема, повдигането на обвинение срещу нея и финалното ѝ оправдаване по обвинението. Възразява обаче срещу предпоставките на исковете, които счита за недоказани. Счита за недоказано ищцата да е претърпяла сочените от нея по вид и по характер неимуществени вреди, които да са резултат от повдигнатото ѝ обвинение от ПРБ. Преживяното от нея счита за продукт на вътрешното ѝ възприятие. За недоказана счита и причинната връзка между обвинението и влошаването на здравето на ищцата. Няма също и доказателства тя е била злепоставяна пред други хора заради обвинението, а ако то е било разгласено публично, това не е било извършено от ПРБ. От привличането като обвиняема до приключване на ДП са изминали само шест месеца, с което е бил спазен разумният срок, а за съдебната фаза ПРБ не носи отговорност. Спрямо обвиняемата е била взета най-леката мярка „подписка“, а с нея не са били извършвани интензивни процесуално-следствени действия. Поради всичко това не ѝ се следва обезщетение за неимуществени вреди. Евентуално е прекомерен и необоснован размерът на обезщетението по законовия критерий за справедливост. По отношение на имуществените вреди не оспорва сключването на договорите за правна защита с адвокати по ДП и по НП, нито плащането на средствата по тях от защитаваното лице, но поддържа за недоказан обемът на извършените действия по защита от пълномощника. В допълнение прави възражение по чл.5 от ЗОДОВ, с оглед че подсъдимата била управител на едно от замесените във фискалните нарушения дружества. Моли за отхвърляне на исковете или за намаляване на претендирания им размер.

След съвкупна преценка на доказателствата по делото и становищата на страните, съдът приема за установено следното от **фактическа страна**:

Между страните не се спори, като се потвърждава и от материалите по приложеното НОХД № 357/2021г. на ВОС, ведно с ДП № 486/2017г. на ОД МВР – Варна, че на 25.09.2020г. и повторно на 19.01.2021г. ищцата Р. И. е била привлечена като обвиняема по ДП №486/2017г. описа на ОД МВР – Варна, а на 30.03.2021г. ѝ било и повдигнато обвинение пред съда, за извършено от нея умишлено престъпление по чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК – че в периода от 19.12.2016 год. до 19.06.2017 год. в гр. Варна, в условията на продължавано престъпление, в качеството на съдружник в „Грийн зоун 2011“ ООД, в съучастие / като посредствен извършител чрез Д. И. А., (управител), чрез използване на документ с невярно съдържание – справка-декларация за ДДС с вх. № 0300-2726743/14.11.2016 г. по описа на ТД на НАП Варна за м.10.2016г., дневник за покупки към нея, данъчна фактура №0020000014/25.10.2016г., издадена от „Роял ено дистрибушънс“ ЕООД на „Грийн зоун 2011“ ООД,получила от държавния бюджет неследваща се парична сума в особено големи размери –

82 000лв., представляваща деклариран за възстановяване данък върху добавената стойност. И. е била разпитвана като обвиняем на 25.09.2020г., 30.10.2020г., 19.01.2021г., като по отношение на нея е била взета мярка за неотклонение „подписка“.

Между страните не се спори, като се потвърждава и от материалите по приложеното НОХД № 357/2021г. на ВОС, ведно с делата на ВАпС и ВКС, че по обвинителния акт е било образувано НОХД № 357/2021г. на ВОС; в о.с.з. на 13.05.2021г. по искане на ПРБ обвинението срещу И. е било изменено на окончателното деяние (чл.256, ал.2, вр. ал.1, пр.1 вр. чл.26, ал.1 НК); с присъда от 18.06.2021г. подсъдимата е била оправдана; присъдата е била протестирана от ПРБ, но потвърдена с решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС; то също е било протестирано от ПРБ, но също потвърдено с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което и наказателното преследване срещу подсъдимото лице приключило.

Няма спор и е видно от приетото удостоверение за раждане, че ищцата има дете, родено през 2011г. – Д. Е. Б..

С прието по делото решение от 10.02.2021г. по адм. дело №8208/2020г. на ВАС на РБ е потвърдено решение от 09.06.2020г. на ВАДмС, като е прието по същество, че И., като ревизирано лице, не следва да носи отговорност по чл.177 ЗЗДС за процесното деяние, предмет на издаден РА на НАП.

Представена е епикриза, издадена от СБАГАЛ „Проф. д-р Д. Стаматов – Варба“ ЕООД, от която се установява, че Р. И. е била приета в лечебното заведение на 16.11.2022г. и е била изписана на 18.11.2022г., след като ѝ е била извършена оперативна интервенция – планова хистероскопия.

Представени са рецепти за изписани медикаменти на Р. Д. И. в периода 2020г.-2022г., а именно „Атаракс“ и „Есобел“.

Показанията на св. Г. А. съдът цени като базирани на лични впечатления и като кореспондиращи и с показанията на другия свидетел, и със заключението по СПсЕ. Качеството му на защитник на подсъдимата следва да се съобрази по арг. от чл.172 от ГПК, но предвид непосредствения им характер, съответствието им с останалите гласни и експертни доказателства и липсата на насрещно доказване, не е основание за незачитането им, противно на доводите на въззивника. В същото време показанията следва да се ценят за състоянието на ищцата по делото едва след привличането ѝ като обвиняема, само което е и релевантно по иска по чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ. При тези условия от показанията се установява, че при първото обвинение на Р. И. през 2020г. на същата била направена криминалистична регистрация, което тя преживяла тежко – била в пълен шок не толкова от обвинението, а от унижението да бъде криминално регистрирана със снимане, снемане на отпечатыци и други. Тя не можела да стои на краката си, свидетелят я държал в ръцете си и я успокоявал, а тя само говорела „Остави, остави ме. Такова нещо не съм преживявала“, като през цялото време плачела. И по-късно през деня свидетелят и съпругът ѝ не могли да я успокоят, И. била дълбоко наранена. По-късно във времето отново ѝ повдигнали обвинение и отново я разпитвали; разпитвалия ѝ когато

обвинението било внесено в съда, и всичко това я натоварвало допълнително. Преди да получи обвинителен акт излязло решението на ВАС по ревизионния акт по случая, но въпреки това било обвазвано наказателното дело. Следващ шок за Р. бил, когато получила разпореждането на съдията с препис от обвинителния акт и с насрочването на делото. Тя изпитвала постоянен страх и притеснение от делото, въпреки опитите на св. А. да ѝ разясни всичко. Получаването на обвинителния акт за нея било края на света, то предизвикало у нея силен емоционален стрес от осъждане и неразбиране защо се стига до наказателно дело след оправдаването ѝ от ВАС на РБ. Свидетелят и близките ѝ не могли да я успокоят. Първото съдебно заседание по НО било отложено, което довело до нови няколко месеца напрежение, стрес, изпадане в депресии и страх от съдебната система и от Прокуратурата, защото И. не можела да повярва, че делото продължава и след решението на ВАС. Това разклатило силно и малкото съществуващо у нея доверие в съдебната система, което отключило у нея негативни преживявания, но най-главното било страхът ѝ от предстоящата присъда. Вместо очакваното прекратяване на НП обаче в о.с.з. обвинението било изменено в по-тежко наказуемо. Тогава И. седнала на стола, тъй като краката ѝ се подкосили. Свлякла се на стола и се подпряла с глава. Знаела, че при това ново обвинение не може да се приложи чл.78а НПК и това нещо я сринало. Оправдателната присъда на първата инстанция също не успокоила подсъдимата, защото скоро след нея разбрала за подадения от ПРБ протест, който отново отключил страха на подсъдимата. А той продължил по същия начин и след протеста на ПРБ срещу потвърждаващия акт на ВАпС. След заседанието пред ВКС И. и съпругът ѝ стояли по цяло ден пред компютъра за да следят какво се случва с делото. Накрая излязло решението и тя си поотдъхнала малко. През целият период от обвинението през 2020г. и до решението на ВКС, И. се променила много. Затворила се в себе си, не искала да се събира с никого, не искала да ходи никъде, не искала да вижда никого, за нея това било предизвикателството на живота ѝ и се чувствала много унижена. Срамувала се, че е нарочена за престъпница. Отслабнала с над 10кг., прижълтяла и имала нездрав вид. Започнали и сериозни проблеми между нея и съпруга ѝ и детето ѝ (на 10г.). Като се прибирала вкъщи сядала и мълчала, не разговаряла с никого. Изоставила грижите към детето и цялата отговорност за него била поета от съпруга ѝ. Отношенията ѝ с мъжа ѝ Е. били обтегнати изключително много. Е. чувствал вина за това, което се случило, а тя също чувствала вина, че е замесила семейството си. Отношенията им се влошили до такава степен, че нямали сексуално общуване. Почти не ходела на работа или до магазин, защото смятала, че всички знаят за наказателното дело и че ще я сочат с пръст. През тези две години търсела начин да си помогне – посещавала лекари и вземала медикаменти, но тъкмо се успокояла малко и пак започвало ново процесуално действие, ново и ново, и това всеки път нарушавало крехкия ѝ душевен мир.

Показанията на св. Е. Б. съдът цени по реда на чл.172 от ГПК, но и като базирани на трайни лични впечатления, отделно и като кореспондиращи си с другите гласни и експертни доказателства. Показанията следва да се ценят за

състоянието на ищцата по делото за след привличането ѝ като обвиняема, само което е и релевантно по иска по чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ. От тях се изяснява, че на 25.09.2020г., когато сестрата на Р. И. имала рожден ден, от ПРБ повдигнали обвинение на ищцата. Р. преживяла това много тежко, защото изобщо не го очаквала, а дори разследващият полицаи ѝ казал, че ако не съдейства ще повдигнат обвинение и на баща ѝ. И. буквално се сринала и преживяла огромен стрес. Станала много тревожна, не можела да спи, пиела хапчета, било нещо отвратително за нея. Не можела да си обясни защо я водят за престъпник и се притеснявала да не се случи нещо лошо. Свидетелят се опитвал да вдъхне кураж на жена си, но безуспешно. Дрой в един момент реишл да поеме вина, само и само да се приключи делото. И. не можела да работи, а ако идвала на работа било само в опит да се разсее. Постоянно била на хапчета, не спяла по цели нощи, самовглъбявала се, а сутрин била неадекватна. Не се грижела и за детето им и не му помагала в училище, а то приело ситуацията тежко и досега още е тревожно. Въпреки оправдаването от административен съд и липсата на претенции от НАП И. била обвинена в престъпление и вярвала, че може да бъде осъдена и да бъде затворник. Преживяла силен стрес и когато я снимали за криминалната регистрация, няколко дни след което не можела да дойде на себе си. През тези две години тя била в постоянна паника и стрес, „не била човек“. Преди това нямала здравословни проблеми, но ги отключила в този период. Нейните лекари ѝ казали, че здравословните ѝ проблеми, заради които се наложила операция, били отключени от стрес и от задържане на емоции, а самата операция била по време на наказателното дело.

Заклучението по приетата СПсЕ съдът кредитира като ясно, обективно, обосновано и неоспорено от страните. От него се установява, че повдигнатото срещу ищцата обвинение и воденото срещу нея наказателно производство са представлявали за нея значителен стрес, трансформирал се впоследствие и в дистрес, тоест до болестно състояние (психосоматика). Интензитетът на негативните преживявания за ищцата е бил от умерено до високо ниво. И към настоящия момент преживеният дистрес не е преработен напълно от ищцата; същата е емоционално потисната, тревожна, с повишена страхова готовност, с малоценостови изживявания, с хипохондрична фиксация, с разстройство в съня и с ограничени контакти в разширения социум. Необходима е професионална помощ за преработване на негативните емоции от преживения стрес, за да не оказват същите влияние върху психичния ѝ комфорт, както и да не провокират болестна симптоматика в бъдеще. Преживяната операция е имала отношение към преживения стрес, макар не и като водеща причина за него.

Въз основа на изложената фактическа обстановка и приложимата към нея нормативна регламентация, съдът достигна до следните **правни изводи**:

Съгласно чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от разследващите органи, прокуратурата или съда, при обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или

ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано. Отговорността на съответния държавен орган е обективна, а предпоставка за ангажирането ѝ е фактът, че ищецът е бил обвинен в извършване на престъпление, като впоследствие не е била реализирана наказателната му отговорност по някоя от сочените причини. В тези случаи обвинението се квалифицира като незаконно, независимо дали отделните процесуално-следствени действия са били извършени в съответствие със закона и правомощията на разследващия орган. Тоест вината не е елемент от състава на отговорността по ЗОДОВ, а последната се обяснява с понасяне на риска от такива действия на правозащитните органи, които в крайна сметка не са довели до реализиране на наказателна отговорност, но за сметка на това са причинили вреди на привлеченото лице. Поради това държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице (чл.4 ЗОДОВ).

От горното следва, че в тежест на ищеца по искове по чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ е да докаже пълно и главно: 1/ наличието на обвинение спрямо него в извършване на престъпление; 2/ признаване, с влязъл в законна сила съдебен акт, на обвиняемия и/или на подсъдимия за невиновен или прекратяване на наказателното производство срещу него; 3/ конкретно претърпани имуществени и/или морални вреди; 4/ причинно-следствена връзка между производството по реализиране на наказателната му отговорност и претърпените вреди, която е от категорията на пряката и непосредствената; 5/ размер на обезщетението за доказаните по вид и обем вреди.

Възражението по чл.5, ал.1 от ЗОДОВ за освобождаване на ответника от отговорност поради изключителна вина на ищеца не е посочено като въззивно основание за обжалването на първоинстанционното решение, поради което на осн. чл.269 ГПК не следва да се разглежда от въззивния съд; отделно същото е и напълно недоказано.

В настоящия случай, както вече се посочи, няма възведен спор, като се и доказаха от представените писмени доказателства, в това число материалите по относимите НОХД и ДП, първите две от предпоставките на разглежданото субективно право, поради което тези обстоятелства се явяват изяснени. Спорът между страните по делото е относно останалите три елемента от състава на субективното право (вредите, причинната връзка и размера) и по тях, с оглед на данните по делото, съдът намира следното:

Неимуществените вреди, като родово понятие, включват съвкупността от накърнените или засегнати нематериални и лични аспекти от физиологичната и психо-емоционалната сфера на едно лице, в това число честта му и името му в обществото. Въпреки че се касае за засегнати морални ценности на лицето, на общо основание те подлежат на доказване от ищеца. Степента на доказване обаче е донякъде занижена спрямо всички други

обстоятелства от състава на предявеното право, доколкото моралният характер на вредите предполага и известни житейски предположения, макар и базирани на обективни критерии. Конкретно за вредите по ЗОДОВ практиката приема, че досежно базисните негативни изживявания от незаконно повдигнато му обвинение ищецът може да се ползва от базисна презумптивност. Но когато се претендира обезщетение за конкретни негативни изживявания извън и над основните, тогава те следва да бъдат пълно и главно доказани от ищеца. Като на самостоятелно доказване подлежи и пряката причинна връзка между вредите и деянието по ЗОДОВ. Обобщено в горния смисъл е и съдебната практика, от която само за пример: *Решение №165 от 16.06.2015г. по гр.д. №288/2015г. на 3-то ГО на ВКС; Решение №480 от 23.04.2013г. по гр.д. №85/2012г., 4-то ГО на ВКС; Решение №288/19.01.2016г. по гр.д. №6774/2014г., 3-то ГО на ВКС; и други).*

Размерът на подлежащите на обезщетяване неимуществени вреди следва да бъде определен при съблюдаване принципа на справедливостта, предвиден в чл.52 ЗЗД. Нормата предполага се обезвреди на всички телесни и психологични увреждания на пострадалия и претърпяните във връзка с тях физически и душевни болки и страдания, шок, стрес, депресия, безпокойство, дискомфорт и изобщо негативни емоционални усещания. Въведеният от закона критерий изобщо не е абстрактен, а е детерминиран от редица обективно съществуващи обстоятелства, сред които икономическата ситуация в страната, общественото възприемане на справедливостта, характера на вредите, конкретното им проявление върху личността, семейството и социалната и работна среда на пострадалия, възрастта на последния, изминалото от увреждането време, прогнозите за преодоляване на последиците и други (*така и Решение №229/15.07.2013г. по гр.д. №1179/2012г. на ВКС, 4-то ГО; Решение №140/24.07.2013г. на ВКС по гр.д. №1328/2012г., 3-то ГО; Решение №115/05.04.2012г. на ВКС по гр.д. №593/2011г., 4-то ГО; Решение №708/14.01.11г. по гр.дело № 1389/09г.на ВКС и др.*). Каго самата преценка е винаги конкретна за всеки случай.

С оглед спецификата на отговорността по реда на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ, критерии при преценката за справедливост са конкретно още и: характерът на престъплението, за което подсъдимият е бил обвинен или привлечен; периодът на наказателното преследване; извършените с негово участие процесуални действия; вида на наложената мярка за процесуална принуда; личността, средата и възрастта на увредения; положението му в обществото; отражението на обвинението върху семейния, обществен и професионалния живот на подсъдимия; данните за предишни противоправни по НК прояви; начинът му на живот и обичайната му среда; и други (*Решение №113/12.11.2020г. по гр.д. №90 от 2020г. на ВКС, 3-то ГО; Решение №236/19.10.2016г. по гр.д. № 1543/2016г. на ВКС, 4-то ГО; и други*), които следва да бъдат преценявани съобразно конкретните обстоятелства за всеки отделен случай.

В настоящия случай участието на ищеца в наказателното производство, като обвиняем и подсъдим, е продължило общо около две години и един месец, тъй като видно от материалите по ДП и НОХД, първото привличане е

било на 25.09.2020г., а на 24.10.2022г. е влязла в сила оправдателната присъда спрямо подсъдимото лице. Релевантният по ЗОДОВ е само периодът от привличане за обвиняем до окончателно преустановяване на наказателното производство спрямо обвиненото лице, като за времето преди привличане и след влизане в сила на крайния по отношение на лицето акт за наказателното производство, ПРБ не отговаря по ЗОДОВ. Неоснователен е доводът, че ПРБ отговаря само за досъдебната фаза, след като образуването на НОХД е единствено и именно от ПРБ. Периодът на НП в досъдебна и в съдебна фаза (на три инстанции) в случая е разумен и от него не може да се изведе накърняване правната сфера на обвиняем/подсъдим, извън обичайното. А срокът е относим и един от трайно утвърдените в практиката критерии и по чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ. На следващо място взетата мярка за мярка за неотклонение по см. на НПК е била възможно най-леката (подписка), която не накърнява значимо правата и свободите на обвиненото лице (спрямо другите мерки, при които се засяга имуществото или правото на придвижване на обвиняемия или подсъдимия). Защитата в съдебна и досъдебна фаза е била чрез пълномощник, а спрямо привлеченото лице са били извършени обичайните действия (привличане, разпити и предявяване на разследване), без други, накърняващи допълнително личната му сфера (обиски, претърсвания, изземвания, разпознавания и др.). Затова от тези обстоятелства в случая могат да се изведат само обичайно претърпяни морални вреди, но не и изключителни такива, като пряка последица от действията на ПРБ.

Важно за случая е още, че претендираното обезщетение от 25 000лв. е формирано и с оглед увреждане на здравето на ищцата („субмукозен лейомиом на матката“) и свързаната с него операция („хистеректомия“), сочени в исковата молба да са пряк резултат от постоянния стрес от несправедливото обвинение (л.9, абз.1 от исковата молба).Самото заболяване и медицинската интервенция за преодоляването му са безспорно установени от приетите епикриза и другата медицинска документация и също безспорно са изпитание и стрес за всеки човек. Изрично оспорената от ответника причинна връзка между влошеното здраве на ищцата и обвинението обаче не беше доказана от ищцовата страна, дължаща пълно и главно доказване на тази предпоставка. По делото няма нито едно експертно, писмено или гласно доказателство, което да установява пряко и несъмнено такава причинна връзка. Единствено индикации за това се съдържат в две изречение от показанията на съпруга на ищцата, но които от една страна са базирани на косвени данни (извършилите операцията лекари казали така), от друга – не са експертни, а от трета – не са подкрепени от никакви други доказателства. При това положение само въз основа на тях няма как да се приеме от съда за пълно и главно доказана спорната причинна връзка между физиологичното заболяване на ищцата и обвинението ѝ по ДП и НП. И с оглед на това за негативните изживявания от заболяването и операцията не се следва обезщетение от ответната страна по делото.

От друга страна обаче от съвкупния анализ на гласните и на експертните доказателства по делото се установи несъмнено, че цялостното наказателно преследване спрямо Р.И. ѝ се е отразило изключително

неблагоприятно. Ищцата е претърпяла за период от малко над две години сериозни увреждания на психологичното здраве и на емоционалния ѝ интегритет, пряко обусловени от повдигнатото ѝ обвинение (така и заключението на СПсЕ). По – конкретно от кореспондиращите помежду си гласни доказателства се изясни, че веднага след обвинението и криминалната ѝ регистрация И. изпаднала в пълен шок и не можела да стои на краката си, буквално се сринала, близките ѝ не успявали да я успокоят. Стресът се засилвал с всяко следващо обвинение, разпит, внасяне на обвинителен акт и насрочване на делото. Отложеното о.с.з. по НОХД довело до нови месеци на напрежение, стрес, изпадане в депресии и страх от съдебната система и от ПРБ. Изменението на обвинението от ПРБ в по-тежко наказуемо влошило още повече състоянието ѝ, като подсъдимата се свлякла в съдебната зала. През целия период 2020-2022г. тя се променила много. Затворила се в себе си, не искала да се общува с никого, не искала да ходи никъде, чувствала се много унижена, срамувала се, че била третирана като престъпник, страхувала се от осъждане на затвор, отслабнала с повече от 10кг. Започнали и сериозни проблеми между нея и съпруга ѝ и детето ѝ (на 10г.) – вкъщи само сядала и мълчала, не разговаряла с никого; изоставила грижите към детето и не му помагала в училище, от което то развило силна тревожност, като цялата отговорност за него била поета от бащата; отношенията ѝ с мъжа ѝ били обтегнати до степен на липсата на всякакво нормално общуване между съпрузи. И. станала много тревожна, не можела да спи, пиела хапчетата, предписани ѝ от лекари, но това не помагало; не можела и да работи, не спяла по цели нощи, самовглъбявала се, а сутрин била неадекватна. Всеки следващ протест от ПРБ срещу оправдателен за нея съдебен акт влошавал състоянието ѝ. В пълно съответствие на тези данни е категоричното заключение на СПсЕ, че повдигнатото обвинение и воденото срещу ищцата наказателно производство са представлявали за нея значителен стрес, трансформирал се в дистрес, т.е. в болестно състояние (психосоматика), което било постоянно. Интензитетът на негативните преживявания за ищцата е бил от умерено до високо ниво. И към настоящия момент преживеният дистрес не е преработен напълно от ищцата; същата е емоционално потисната, тревожна, с повишена страхова готовност, с малоценостови изживявания, с хипохондрична фиксация, с разстройство в съня и с ограничени контакти в разширения социум. Необходима е професионална помощ за преработване на негативните емоции от преживения тежък стрес.

Предвид изложеното съдът приема за безспорно установено по делото, че повдигнатото на ищцата обвинение е в пряка причинна връзка с обсъдените сериозни, постоянни и продължаващи и към момента увреждания на психиката, на емоциите, на личния и семеен живот и на общото състояние на ищцата по делото и логично обуславят по-висок размер на обезщетението за обезвреда на преживяното. Като допълнителни увеличаващи фактори следва да се вземат предвид: Характера на обвинението (тежко по смисъла на НК). Повдигнатото и поддържано обвинение въпреки преценката на ВАС за липсата на субективен елемент в ревизираното лице за деянието по чл.177 от ЗЗДС, свързано с обвинението на ПРБ (макар че предпоставките на

отговорността по НК и по издаден ревизионен акт не са идентични, данните от административното дело биха могли да са индиция за някои от елементите от състава на възведеното престъпление). На следващо място въпреки оправдаването на подсъдимата на всяка инстанция, конституирането на производството на втора и на трета такава е било иницирано именно от ПРБ чрез подадените протести, с което самото наказателно преследване на подсъдимата и периодът на НОХД са били подържани и увеличавани от ПРБ, в крайна сметка неоснователно при крайния резултат от наказателното дело. Кое то също е довело до засилването и продължителността на тръпняните от ищцата психо-емоционални негативи и в този смисъл е още един увеличаващ размер фактор.

При обсъдените данни в обобщение, отчитайки както обективните факти относно вида на повдигнатото обвинение, данните за мярката за неотклонение, извършените с участието на ищеца процесуални действия, периода от време на провеждане и приключване на наказателното производство и други; така и субективните елементи за личността на ищеца, възприемането на случващото се и неговото влияние върху здравето, професионалната и семейната среда на ищеца, върху личния му психичен и емоционален свят и върху здравето му (при обсъдените по-горе утежняващи, редуциращи и недоказано относими данни); а също и всички останали релевантни и обсъдени по-горе обстоятелства, съдът в заключение намира, че на ищеца се следва обезщетение по справедливост в размер на 15 000лв. (приблизително по 600лв. на месец, която сума доближава минималната работна заплата в страната за периода 2020-2020г., но за всеки от 25-те месеца на наказателно преследване срещу ищеца). Основен акцент при определянето на този размер съдът поставя върху умерените към тежки (СПсЕ) , постоянни и непреодоляни и към момента (въпреки терапията) увреждания на психичното здраве, на емоциите, на личния и семеен живот, на родителската функция и на общото състояние на ищцата за целия период на наказателно преследване срещу нея и досега, при отчитане и на редуциращите и на останалите обсъдени релевантни за случая обстоятелства.

От горното следва, че искът следва да бъде уважен до посочената сума, над която до пълния претендиран размер следва да бъде отхвърлен. Поради частичното съвпадане на крайните изводи на двете инстанции обжалваното решение следва да бъде потвърдено до приетия от ВОС размер и да бъде отменено над него до пълния присъден от ВРС такъв.

Имуществените вреди представляват намаляването на имуществото на едно лице в резултат от неоснователните срещу него действия на ответника. В зависимост от вида им се касае за реално претърпяни вреди (регистрирани пасиви) или за пропуснати ползи (неувеличени сигурни активи). Като в тежест на ищеца по делото е пълното и главно доказване на настъпването на щетите в пряк резултат от неоснователно повдигнатото му обвинение в престъпление.

В настоящия случай се претендират материални вреди под формата на заплатени хонорари за адвокатска защита по ДП и НП. Договореността за тази защитата, възнаграждението за нея и заплащането ѝ от клиента са

признати от ответника в отговора на исковата молба и отделно се потвърждават изцяло от приетите в препис по делото и в оригинал към приобщеното наказателно дело договори за правна защита и съдействие, включващи и разписки за получените от хонорари. Възражението на ответника за недоказаност на извършените от пълномощника действия по защита на подсъдимия са неоснователни, тъй като в приобщените ДП и НОХД се съдържа пълна информация за ефективната и за съответната на обвинението и етапа на производството предоставена защита от адвоката. И. чрез пълномощника си е участвала във всяко необходимо процесуално действие, изразявала е относими и аргументирани възражения, отправяла е доказателствени искания и други, поради което предоставеното от адвоката процесуално съдействие съответства на обичайно изискуемото. Към това подсъдимата е била оправдана на всяка от трите инстанции, която също онагледява и резултата от положения от адвоката труд по НП. Поради което и платените три хонорара за всяка инстанция съставляват пряка последица от самото НП, а размерите на хонорарите са обосновани и не са прекомерни, при отчитане на заложените в мотивите на *ТР №1/2018г. по тълк. д. №1/2017г. на ОСГК на ВКС* критерии за преценката им по искове по чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ, с което и разглежданото вземане на ищеца е основателно в цялост. Решението на ВРС следва да бъде потвърдено в тази му част.

Върху всяко от исковите обезщетения за вреди се дължи и законна лихва до окончателно изплащане на задължението, считано от влизане в сила на оправдателната присъда (*ТР №3/22.04.2004г. на ОСГК на ВКС*). Поради което на ищеца в случая се следва такава, както от исковата молба до изплащането на главното задължение, така и за заявения период преди исковата молба и в изчисления от РС размер, срещу който няма въззивни възражения. В тези части обжалваното решение следва също да бъде потвърдено.

По разноските: Предвид изхода по спора на ищеца се следват разноски пред първата съдебна инстанция, но съразмерно с уважената част от исковете, съобразно приетото от въззивния съд. Тоест в случая присъдените разноски за пред ВРС следва да бъдат редуцирани до 2264.17лв.

Предвид изхода по спора на ищеца се следват разноски и пред втората съдебна инстанция. Възражението за прекомерност на платения адв. хонорар пред ВОС съдът намира за частично основателно, доколкото претендираното възнаграждение пред въззивния съд е идентично по размер с това пред първа инстанция, но видът и обемът на осъществената правна защита са различни – подаване на отговор и защита в едно о.с.з. без събиране доказателства, докато пред ВРС – подаване на искова молба, защита в първо по смисъла на ГПК о.с.з., със събиране и на поискани от ищеца писмени, гласни и експерни доказателства. В същото време разпоредбите на Наредба №1/2004г. не са приложими от съда, съобразно задължителното за българските съдилища *Решение от 25.01.2024г. по дело С-438/22 на СЕС* и актуалната практика на ВКС във връзка с него (*Определение №343/15.02.2024г. по т.д. №1990/2023г. на ВКС, и други*). Ето защо съобразно с вида и обема на защитата на страната пред въззивния съд, обусловени само естеството на въззивното производство

в случая, въззивникът следва да понесе частта от адв. хонорар на въззиваемия до сумата от 2000лв. Която, съразмерно с уважената от ВОС част от интереса по делото, резултира в задължение от 1327.96лв. за пред ВОС, на осн. чл.78, ал.1 от ГПК.

Воден от горното съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение №3662/13.11.2023г. по гр. дело №6401/2023г. на ВРС, 25-ти състав, в частите, с които е **осъдена** Прокуратурата на РБ да **заплати** на Р. Д. И., ЕГН*****, както следва:

- сумата **15 000лв.** – обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в шок, паника, страх, унижения и притеснения, загуба на сън и причинено злепоставяне на доброто ѝ име пред обществото, неудобство пред хората, близки и познати от средата ѝ, причинени от **неправомерното ѝ обвинение** за извършено тежко умишлено престъпление по чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК за които е била привлечена като обвиняема на 25.09.2020г. по ДП № 486/2017г. описа на ОД МВР - Варна и в следствие като подсъдима по НОХД № 357/2021г. на ВОС, приключило с оправдателна присъда, по ВНОХД № 347/2021г. по описа на Апелативен съд-Варна, с което е потвърдена оправдателната присъда на ВОС, и с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което е оставено в сила Решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС, **ведно** със законната лихва върху присъдената сума, считано от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението по КНД №477/2022г. на ВКС до окончателното ѝ изплащане;

- сумата **4500лв.** – обезщетение за причинени имуществени вреди, като резултат от същото неправомерно обвинение и изразяващи се в заплатен адв. хонорар на защитник по НОХД № 357/2021 г. пред трите съдебни инстанции, по договори за правна защита и съдействие от 12.05.2021г., от 16.02.2022 г. и от 20.09.2022г.; както и дължимата мораторна лихва върху тази сума в размер на **260лв.** за периода от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението на ВКС по КНД №477/2022г. до датата на завеждане на исковата молба пред съда - 18.05.2023г., **ведно** и със законната лихва върху главницата за имуществени вреди от предявяване на иска – 19.05.2023г. до окончателното изплащане,

на осн. чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ и чл.86 от ЗЗД.

ОТМЕНЯ Решение №3662/13.11.2023г. по гр. дело №6401/2023г. на ВРС, 25-ти състав, в частта, с която е **осъдена** Прокуратурата на РБ да **заплати** на Р. Д. И., ЕГН*****, само разликата над 15 000лв. до 25 000лв., като обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в шок, паника, страх, унижения и притеснения, загуба на сън и причинено злепоставяне на доброто ѝ име пред обществото, неудобство пред хората,

близки и познати от средата ѝ, причинени от **неправомерното ѝ обвинение** за извършено тежко умишлено престъпление по чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК за които е била привлечена като обвиняема на 25.09.2020г. по ДП № 486/2017г. описа на ОД МВР - Варна и в следствие като подсъдима по НОХД № 357/2021г. на ВОС, приключило с оправдателна присъда, по ВНОХД № 347/2021г. по описа на Апелативен съд-Варна, с което е потвърдена оправдателната присъда на ВОС, и с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което е оставено в сила Решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС, **ведно** със законната лихва върху присъдената сума, считано от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението по КНД №477/2022г. на ВКС до окончателното ѝ изплащане, **като вместо него ПОСТАНОВЯВА:**

ОТХВЪРЛЯ иска на Р. Д. И., ЕГН*****, за **осъждане** Прокуратурата на РБ, само за разликата над 15 000лв. до 25 000лв., като обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в шок, паника, страх, унижения и притеснения, загуба на сън и причинено злепоставяне на доброто ѝ име пред обществото, неудобство пред хората, близки и познати от средата ѝ, причинени от **неправомерното ѝ обвинение** за извършено тежко умишлено престъпление по чл.256 ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК и по чл.256, ал.3, във вр. с ал.2, вр. ал.1 пр.1, във вр. с чл.26, ал.1 от НК за които е била привлечена като обвиняема на 25.09.2020г. по ДП № 486/2017г. описа на ОД МВР - Варна и в следствие като подсъдима по НОХД № 357/2021г. на ВОС, приключило с оправдателна присъда, по ВНОХД № 347/2021г. по описа на Апелативен съд-Варна, с което е потвърдена оправдателната присъда на ВОС, и с решение от 24.10.2022г. по КНД №477/2022г. на ВКС, с което е оставено в сила Решение №60/15.04.2022г. по ВНОХД №347/2021г. на ВАпС, **ведно** със законната лихва върху присъдената сума, считано от 24.10.2022г. – датата на постановяване на решението по КНД №477/2022г. на ВКС до окончателното ѝ изплащане, на осн. чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ и чл.86 от ЗЗД.

НАМАЛЯВА определения с Решение №3662/13.11.2023г. по гр. дело №6401/2023г. на ВРС, 25-ти състав, размер на задължението на Прокуратурата на РБ, за заплащане на ищцата Р. Д. И., ЕГН*****, на разноски за производството пред ВРС, **до сумата от 2264.17лв.**, съразмерно с уважената част от интереса, на осн. чл.78, ал.1 от ГПК вр. чл.10, ал.3 от ЗОДОВ.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България, седалище гр.София, бул. „Витоша“ №2, **да заплати на Р. Д. И., ЕГН*******, сумата **1327.96лв.** – адвокатски хонорар за защита пред ВОС, съразмерно с уважената част от интереса, на осн. чл.78, ал.1 и ал.5 от ГПК вр. чл.10, ал.3 от ЗОДОВ.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд в едномесечен срок от получаване на съобщението от страните, при наличие на предпоставките по чл.280, ал.1 и ал.2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____